

Семинар - практикум з елементами тренінгу з професійного розвитку педагога «Крок до успіху»

Мета. Професійний розвиток педагога, формування навичок саморозвитку.

Завдання. Актуалізувати власний професійний потенціал. Сприяти усвідомленню своїх індивідуальних особливостей, що перешкоджають розвитку професійної компетентності. Підвищити рівень спрямованості на професійний розвиток та рівень гнучкості особистості. Виробити особисту стратегію розвитку професійної компетентності.

Матеріали. Листи ватмана, листи А4, маркери, кольорові стікери, клей-олівець, фломастери, бланки до вправ, бланки до тесту, журнали для вирізання, олівці, секундомір.

Хід семінару - практикуму

1. Вступ.

Оголошення теми та мети семінару. Прийняття правил роботи групи.

Правила роботи групи.

Конфіденційність, доброзичливість, тактовність, конструктивність, толерантність, активність, «Я – повідомлення», говорити тільки про тих, хто присутній, «Правило піднятої руки», дотримання регламенту.

2. Вправа «Наші очікування».

Учасники коротко записують свої очікування від тренінгу на стікерах. Відтак за бажанням зачитують написане і прикріплюють стікери на фліпчарт. Такий спосіб дає змогу висловлюватися учасникам, які соромляться або хвилюються. Наприкінці заняття тренер та учасники аналізують, які очікування виправдалися, а які – ні, й чому.

3. Мотивація. Притча «Зламани човни». Додаток 1.

4. Міні-лекція «Професійний розвиток особистості»

«Вчора я був розумний, я хотів змінити світ.

Сьогодні я мудрий — я змінююсь сам»

Згідно з концепцією професійного розвитку особистості (Мітіна Л.М.) професійний розвиток особистості визначається рівнем розвитку інтегральних характеристик особистості: спрямованості, компетентності, гнучкості.

Фундаментальними умовами розвитку особистості є перехід на більш високий рівень професійної самосвідомості. Психологічний механізм розвитку - перетворення власної життєдіяльності суб'єкта в предмет його практичного перетворення. Рушійні сили розвитку - суперечлива єдність «Я-діючого», «Я-відображеного» і «Я-творчого». Результат розвитку - творча самореалізація в професії, досягнення неповторності особистості. Ведучий фактор розвитку - внутрішнє середовище особистості, її активність. Інтегральні характеристики особистості: спрямованість, компетентність і гнучкість є характеристиками особистості як суб'єкта життєдіяльності і як професіонала.

Професійний розвиток педагога це динамічний і безперервний процес самопроєктування особистості, в якому виділені три основні стадії психологічної перебудови: самовизначення, самовираження і самореалізація.

Процес професійного розвитку йде по спіралі, де кожен виток означає зміну режиму професійної життєдіяльності. Чим вище рівень розвитку особистості, тим вільнішою від зовнішніх умов і дій стає людина. Розвиток особистості здійснюється не в умовах пристосування людини до вимог довкілля, а в умовах його постійної творчої активності, спрямованої на перетворення довкілля і себе самого.

Професійний розвиток особистості є процесом підвищення рівня і вдосконалення структури особистості (спрямованості, компетентності, гнучкості) шляхом актуалізації ресурсу рефлексії вирішення внутрішніх особистісних протиріч і усвідомлення необхідності зміни, перетворення свого внутрішнього світу і способу життя.

Спрямованість визначається як система емоційно-ціннісних стосунків, що задає ієрархічну структуру домінуючих мотивів особистості, спонукаючи її до самоствердження в діяльності і спілкуванні.

Компетентність включає знання, уміння, навички, а також способи і прийоми їх

реалізації в діяльності, спілкуванні, розвитку (саморозвитку) особистості. Психологічну основу компетентності складає здатність суб'єкта переходити від декларативних знань (знань за типом "що": факти, принципи, події, концепти і т. д.) до процедурних знань (знанням за типом "як": як реалізувати те або інша поведінка, як щось зробити і т. д.), незважаючи на якісні відмінності в структурній організації різних типів знань.

Гнучкість - складна багатовимірна психічна освіта, що поєднує в собі змістовні і динамічні характеристики, що обумовлюють здатність суб'єкта легко відмовлятися від невідповідних ситуації способів поведінки, прийомів мислення і емоційного реагування і виробляти або приймати нові, оригінальні підходи до вирішення проблемної ситуації при незмінних принципах і моральних основах життєдіяльності.

Гнучкість (емоційна, поведінкова, інтелектуальна), є поєднання двох психологічних характеристик, одна з яких забезпечує стабільність і стійкість системи, інша її мінливість, спонтанність.

Професійний саморозвиток педагога розпочинається із бажання прийняти себе, визнання потреби у професійному саморозвитку, зміни свідомості, мислення, мислеформ і мислєдіяльності. Саме тому набуває актуальності самоосвіта і самовдосконалення. Отже, вибір актуальних стратегій професійного розвитку — шлях до життєвої реалізації й удосконалення.

5. Вправа «Будиночки»

Мета. Формування гнучкості мислення.

Інструкція: «Об'єднається, будь ласка, в групи по три людини. Кожна трійка утворює один будиночок - стоїть в середині - це мешканець. Ті, хто стоїть навколо мешканця, беруться за руки, утворюючи будиночок. У нашому житті буває багато різних ситуацій. Ми спробуємо показати три. Коли я говорю: «Переїзд!», То мешканці повинні помінятися будиночками. Будиночки при цьому залишаються на місці. Коли я говорю: «Ремонт!», То мешканці залишаються на місці, а місцями змінюються будиночки. Коли я говорю: «Землетрус!», То і мешканці, і будиночки повинні помінятися місцями, утворюючи нові трійки. Будьте уважні, починаємо! ».

6. Вправа «Моделі поведінки педагога»

Мета. Прийняття себе, визнання потреби у професійному саморозвитку, визначення актуальної стратегії професійного розвитку або саморозвитку

Виконання цієї вправи передбачає визначення власної ролі у стосунках з дітьми й формулювання девізу, який віддзеркалює ставлення, цінності й способи взаємодії у професійному середовищі вихователя дошкільного закладу.

Моделі поведінки педагога (В.І.Хрипун)

Сфери взаємодії	Моя роль	Мій девіз
Діти – діти		
Я – діти		
Я – колеги		
Я – адміністрація		
Я – гості днз		
Я – батьки		
Я – із собою		

7. Тест на ригідність. Методика діагностики ригідності. Додаток 2.

8. Вправа «Образ Я – Педагога»

Мета. Сприяння усвідомленню своїх індивідуальних особливостей, що перешкоджають розвитку професійної компетентності. Сприяння самоприняттю і корекції «Я - образу». Створення групової згуртованості, формування навичок групової роботи.

Викладіть на папері ті асоціації, які виникають по відношенню до професії педагога в першому стовпці, а в другому стовпці - асоціації, що виникають на питання: «Який я педагог?». Напишіть стільки іменників, скільки зможете. Підведіть ризику під першими

трьома іменниками в першому стовпчику - це «Я - ідеальний педагог», то ж виконайте в другому стовпчику - це «Я - реальний педагог».

Наскільки ідеальний і реальний образ відповідають один одному? У чому різниця? Чи можна бути ідеальним педагогом? Що перешкоджає зближенню цих образів? Учасники висловлюються по колу про результати виконаної роботи. Ведучий враховує всі думки і складає портрети ідеального і реального вчителя, які відкрито обговорюються і приймаються групою.

9. Вправа «Мої можливості і обмеження»

Мета. Усвідомлення власних професійних досягнень, а також бар'єрів, які викликані дефіцитом відповідної інформації.

Учасникам пропонується заповнити таблицю.

Мої найголовніші досягнення в професії	Мої бар'єри в професії

10. Вправа «Нові можливості»

Мета. Підвищення гнучкості мислення, толерантності через відкриття абсолютно абсурдних, але в той же час раціональних зв'язків, які можуть мати місце в будь-якій системі. Наприклад, кулькова ручка. Її використовують для письма та малювання, але вона може стати в нагоді і для чогось іншого...

Вправа може виконуватися як в груповій формі, так і індивідуально.

Інструкція. Необхідно придумати, що можна зробити з кожним з двох предметів, назви яких вам будуть дані. Скільки можливих варіантів ви знайдете? На кожен предмет відводиться 1 хв. Загальний час виконання завдання становить 2 хв. Вам потрібно перерахувати якомога більше можливих варіантів застосування предмета.

Що можна зробити

З сірниковим коробком	З автомобільною шиною
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____
... _____	... _____

Результати порівнюються і обговорюються групою.

11. Вправа «Подорож в країну Успіху»

Мета. Підведення підсумків і завершення тренінгу на емоційному підйомі.

Учасникам групи пропонується розробити міні проект саморозвитку професійної компетентності. Кожен учасник розробляє імпровізовану карту подорожі в країну успіху розвитку професійної компетентності і зображує її на аркуші паперу.

Індивідуальні маршрути представляються й обговорюються. В результаті складається загальний атлас групи. Таким чином, завершення тренінгу направлено на усвідомлення педагогом змісту процесу розвитку професійної компетентності.

12. Завершення роботи. Рефлексія. Мета. Проаналізувати діяльність на тренінгу. Учасники по черзі продовжують речення: Сьогодні я дізналася про те, що... Було складно під час... Я виконувала завдання, щоб... Я зрозуміла, що... Після семінару мені...

Притча «Зламани човни».

На березі однієї великої ріки жив рибалка зі своєю сім'єю. Колись його справи йшли добре, але ті часи залишилися в минулому. Тепер річка приносила все менше риби, снасті старіли і, оскільки новий човен купити не було на що, рибалці доводилося мало не кожен день починати з її лагодження.

Одного разу повз тих місць проходив старець і попросився до рибалки на ніч. Прийняли його радо, нагодували вечерєю, хоч їжі ледь-ледь вистачило на всіх, і відвели найзручніше місце в будинку.

На ранок, зібравшись йти, старець запитав, чим йому віддячити господарів за кров і їжу. Бачачи, що старець зовсім небагатий, рибалка тільки посміхнувся і сказав:

- Бачу, людина ти мудрий і багато чого побачив. Дай же мені в подяку пораду - як вибратися з бідності, і цього буде досить.

- Добре, - погодився старий. - Щоб вибратися з бідності, утопи свій човен!

Сказав і з тим пішов, тільки його й бачили.

Не зрозумів рибалка такого поради, тільки плечима знизав: «Може, старець-то з розуму вижив? Як же я утоплю човен - ми і зараз ледве видобуваємо їжу, а без неї і зовсім від голоду помремо ... »

Не послухав рибалка поради, жив як раніше, бідував все більше - ось уже і без вечері часто йшла спати вся його сім'я.

А одного разу, в сильну бурю, його старенький старий човник розбився, сам рибалка ледь-ледь уцілів.

Посиділи, погорювали, але робити нічого - зібрали свої скромні пожитки і знялися з насидженого місця, пішли вниз по річці шукати долі.

Чи довго, коротко, привела їх річка у великій рибальське селище.

Скільки ж там було човнів! І великих шхун, і зовсім маленьких човників.

Мимоволі раділо серце рибалки, коли він дивився на них! Але свого ж у нього не було і купити не було на що.

Сидів рибалка на березі, дивився на чужі човни і журився.

Довго він так сидів і між своїх сумних дум став помічати: той човен потребує ремонту, і отой непогано б поновити, а ця взагалі ось-ось розвалиться, якщо терміново її не полагодити ...

І став рибалка човна ремонтувати, вже це-то він умів чудово! Скільки йому довелося колись провозитися зі своїм, вивчити цю справу у всіх подробицях, що, сам того не помітивши, став він прекрасним майстром!

Роботу його швидко оцінили і скоро в селищі про нього слава пішла: творить, мовляв, людина дива, човни лагодить - краще нових стають!

Потяглися до нього і здалеку люди.

Небагато часу минуло, зміг він і будинок новий купити, та не руїну, а добротний, з красивим садом. І грошики стали водитися, а вже про голод в родині ніхто вже й не згадував.

Тоді тільки рибалка згадав того старця з його радою втопити човен і зрозумів, якими мудрими були його слова!

- Так часто буває, людина чіпляється за старе до останнього, боячись змін більше, ніж звичних тягот і смутку.

Тест на ригідність. Методика діагностики ригідності.

Інструкція. Прочитайте уважно наступні п'ятдесят тверджень і виберіть варіант відповіді, відповідного вашої поведінки («так» або «ні»).

Тестовий матеріал (питання).

1. Корисно читати книги, в яких містяться думки, протилежні моїм власним.
2. Мене дратує, коли відволікають від важливої роботи (наприклад, просять поради).
3. Свята потрібно відзначати з родичами.
4. Я можу бути в дружніх відносинах з людьми, чії вчинки не схвалюю.
5. У грі я волію вигравати.
6. Коли я спізнююся куди-небудь, я не в змозі думати ні про що інше, крім як швидше доїхати.
7. Мені важче зосередитися, ніж іншим.
8. Я багато часу приділяю тому, щоб всі речі лежали на своїх місцях.
9. Я дуже напружено працюю.
10. Непристойні жарти нерідко викликають у мене сміх.
11. Упевнений (а), що за мною спиною про мене говорять.
12. Мене легко переспорити.
13. Я вважаю за краще ходити відомими маршрутами.
14. Все своє життя я суворо дотримуюся принципам, заснованим на почутті обов'язку.
15. Часом мої думки проносяться швидше, ніж я встигаю їх висловлювати.
16. Буває, що чиясь безглузда помилка викликає у мене сміх.
17. Буває, що мені в голову приходять погані слова, часто навіть лайки, і я не можу ніяк від них позбутися .
18. Я впевнений (а), що під час моєї відсутності про мене говорять.
19. Я спокійно виходжу з дому, не турбуючись про те, чи замкнені двері, чи вимкнене світло, газ і т.п.
20. Найважче для мене в будь-якій справі - це початок.
21. Я практично завжди стримую свої обіцянки.
22. Не можна строго засуджувати людину, що порушує формальні правила.
23. Мені часто доводилося виконувати розпорядження людей, набагато менше знають, ніж я.
24. Я не завжди говорю правду.
25. Мені важко зосередитися на будь-якої задачі або роботі.
26. Дехто налаштований проти мене.
27. Я люблю доводити почате до кінця. 2
8. Я завжди намагаюся не відкладати на завтра те, що можна зробити сьогодні.
29. Коли я йду або їду по вулиці, я часто помічаю зміни в навколишньому середовищі - підстрижені кущі, нові рекламні щити і т.д.
30. Іноді я так наполягаю на своєму, що люди втрачають терпіння.
31. Іноді знайомі жартують над моєю акуратністю і педантичністю.
32. Якщо я не правий (а), я не серджуся.
33. Зазвичай мене насторожують люди, які ставляться до мене більш дружлюбним, ніж я очікував (а).
34. Мені важко відволіктися від розпочатої роботи навіть ненадовго.
35. Коли я бачу, що мене не розуміють, я легко відмовляюся від наміру довести що-небудь.
36. У важкі моменти я вмю подбати про інших.
37. У мене тяга до зміни місць, і я щасливий (а), коли блукаю десь або подорожую. 38.
- Мені нелегко перемкнутися на нову справу, але потім, розібравшись, я справляюся з ним краще за інших.
39. Мені подобається детально вивчати те, чим я займаюся.

40. Мати або батько змушували мене підкорятися навіть тоді, коли я вважав (а) це нерозумним.
41. Я вмю бути спокійним (ою), і навіть трохи байдужим (ой) при вигляді чужого нещастя.
42. Я легко переключаюсь з однієї справи на іншу.
43. З усіх думок щодо спірного питання тільки одне дійсно є вірним.
44. Я люблю доводити свої вміння і навички до автоматизму.
45. Мене легко захопити новими витівками.
46. Я намагаюся домогтися свого всупереч обставинам.
47. Під час монотонної роботи я мимоволі починаю змінювати спосіб дії, навіть якщо це часом погіршує результат.
48. Люди часом задрять моєму терпінню і скрупульозності.
49. На вулиці, в транспорті я часто розглядаю оточуючих людей.
50. Якби люди не були налаштовані проти мене, я б досяг (ла) в житті набагато більшого.

Обробка даних.

Кожна відповідь, що співпадає з ключем, кодується в один бал. Ключ до тесту на ригідність.

Про ригідності каже відповідь "ні" - в питаннях 1, 4, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 18, 20, 23, 26, 27, 30, 31, 33, 34, 38, 39, 40, 43, 44, 46, 48, 50.

І відповідь "так" - в питаннях 2, 3, 5, 7, 10, 12, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 29, 32, 35, 36, 37, 41, 42, 45, 47, 49.

Інтерпретація методики вимірювання ригідності

Від 0 - 13 – лабільність (рухливість);

14 - 27 - проявляє риси ригідності і лабільності;

28 і більше - ригідний.